Выходить у Львовѣ що дня (кромѣ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ой годинѣ по полудни.

Администрація и Експедиція вôдъ ч. 8 улици Чарнецкого.

Редакція ул. Францисканьска ч. 10, дверѣ 10.

Письма приймають ся лишь франкованѣ

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Предплата у Львовѣ въ Администраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провинціи

на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к
на пôвъ року . 1 зр. 20 к
на чверть року . . 60 к
мѣсячно . . . . . 20 к
Поодиноке число 1 кр.

Зъ почтовою пересылкою:

на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к
на пôвъ року 2 зр. 70 к
на чверть року 1 зр. 35 к
мѣсячно . . . . 45 к
Поодиноке число 3 кр.

Ч. 272. Середа 4 (16) грудня 1891 Рôкъ I.

До ситуаціи.

Три факты звертають нинѣ въ бôльшой мѣрѣ увагу Европы на себе, а то: конфліктъ Болгаріи зъ Францією, зброєня Швайцаріи и дальшій зброєня Россіи.

Причина конфлікту Болгаріи зъ Францією и становище болгарского правительства въ семъ конфліктѣ, звѣстнѣ вже нашимъ читателямъ. Въ справѣ сѣй наспѣла теперь зъ Софіи така вѣсть: Выдаленє француского журналіста Шадурна зъ Болгаріи, стало ся причиною вымѣны нотъ дипльоматичныхъ межи репрезентантомъ Франціи въ Болгаріи а правительствомъ болгарскимъ. Француский аґентъ дипльоматичный въ Софіи, п. Лянель запротестувавъ противъ того выдаленя и заявивъ, що уважає то нарушенємъ угоды. Правительство болгарске заявило на то, що выдаленє Шадурна зъ Болгаріи було вже давно постановлене, а наступило ажь теперь, коли той кореспондентъ не перестававъ ширити ложнѣ и Болгаріи ворожѣ вѣсти. Заразъ по одержаню тои вѣсти явивъ ся Лянель у міністра справъ заграничныхъ, Грекова, и заявивъ єму, що має приказъ вôдъ свого правительства зôрвати зъ болгарскимъ правительствомъ всѣ зносины. Фактъ сей зробивъ въ Болгаріи дуже прикре враженє и всѣ дивують ся, для чого Франція такъ неприхильна Болгаріи, котра хоче лишь спокôй и порядокъ у себе удержати. Якъ справа ся закôнчить ся и яке становище займуть до неи другѣ державы, на разѣ трудно вôдгадати.

Мимо всякихъ завѣрень гадка о можливости войны, видко, не уступає, коли навѣть така маленька Швайцарія не перестає думати о тôмъ, якъ бы забезпечити себе на случай вôйны. Очевидно, що Швайцарія не може тутъ думати о зачѣпной вôйнѣ а лишь о оборонѣ и то хиба лишь въ такôмъ случаю, наколибъ котра изъ сусѣдныхъ державъ, головно же Италія и Франція, хотѣла пôдчасъ операцій воєнныхъ зробити собѣ дорогу черезъ Швайцарію; она мусить отже старати ся о укрѣплене своихъ границь вôдъ сихъ державъ. Въ той цѣли предложила рада звязкова зборови народному жаданє кредиту въ сумѣ 47.500 франкôвъ на приготовляючѣ роботы до укрѣпленъ въ поли и перериваня дорôгъ а въ мотивахъ свого предложеня каже такъ:

Скорѣ укрѣпленя пôдчасъ вôйны вымагають великого запасу зелѣза, якого въ видѣ I уживає ся до будôвель. Такого зелѣза треба що найменше 60.000 метрôвъ довгости, а кошты на то винесуть 300.000 франкôвъ. Дальше потреба мѣхôвъ зъ пѣскомъ, щобы ними закладати дороги и робити засѣки. На перерыванє комуникацій треба всюды закладати міны особливо въ горахъ, на то потреба около 55.000 франкôвъ. Правительство рѣшило ся предпринятн тѣ мѣры самообороны и поки що жадає кредиту лишь на вступнѣ роботы.

Що до зброєнь Россіи, то рѣчь звѣстна, що Россія зброить ся безустанно и о скôлько може, посуває свои войска на захôдну границю. Теперь збôльшено кавалерію на граници вôдъ Познаня и Шлеска, а нарôкъ мають бути утворенѣ два новѣ корпусы, такъ, що армія россійска буде мати 22 корпусôвъ. Крѣпостнѣ баталіоны пѣхоты, котрыхъ теперь есть 20, мають збôльшити ся ще о 8, а пôдчасъ вôйны буде зъ кождого баталіону утвореный оденъ полкъ. Теперь розъѣздять зновъ офіцеры понадъ границею та вышукують вôдповѣднѣ мѣсця на залогу для войска.

Рада державна.

При роздѣлѣ „Удѣлъ для спôльныхъ справъ“, навѣвъ пос. Люеґеръ слова, котрѣ нѣбы то мавъ сказати ґен. Капріві и застерѣгавъ ся противъ того, щобы жидôвъ-лібералôвъ уважати за одно зъ Нѣмцями въ Австріи, та щобы Чехôвъ, Словенцѣвъ та Словакôвъ уважати за щось гôршого и мати лишь Нѣмцѣвъ та Мадярôвъ на увазѣ. Капріві — казавъ бесѣдникъ — нехай учить ся австрійскои исторіи, а знайде тамъ, що сѣ народы проливали свою кровъ за австрійску корону. Бесѣдникъ выступавъ дальше противъ угодъ торговельныхъ, котрѣ лишь жидамъ выходять на користь. Природный напрямъ політичного вплыву Австріи не есть Нѣмеччина, Италія, Швайцарія або Россія, лишь балканьскій пôвостровъ.

Гр. Таффе войшовши до Палаты сказавъ: Хочь мене не було въ Палатѣ, бо я въ сали міністрôвъ бувъ на конференціи, то все таки звернено мою увагу на бесѣду, котру тутъ якъ разъ выголошено. Тожь не можливо менѣ входити тутъ въ подрôбности тои бесѣды; але все таки вразило то мене дуже немило, бо, я знаходжу ся въ сумнôмъ положеню, бо мушу тутъ не лишь въ имени правительства, але въ имени Австріи высказати мôй глубокій жаль зъ того, що тутъ говорено въ такій способъ въ хвили, коли дано можнôсть скрѣпити союзъ межи трома державами не лишь

ХИНА И ХИНЦѢ.

(Конець.)

Въ нѣякôмъ народѣ на свѣтѣ не есть родинне житє такъ розвинене и нѣгде родины не держать ся такъ сильно разомъ, якъ у Хинцѣвъ. Цѣлый Хиньскій нарôдъ уважає себе лишь за одно велике племя, котре складає ся зô 100 родôвъ и длятого слово „нарôдъ“ значить по хиньски „по хінґъ“ або „сто родинъ“. Чимъ численнѣйша яка родина, тымъ и бôльше має значѣнє и пошановокъ въ народѣ. Суть родины, въ котрыхъ и по 700 людей засѣдає що дня до обѣду. Найстаршій членъ въ родинѣ есть єи головою и всѣ мусять вôддавати єму свôй добутокъ, а вôнъ нимъ розпоряджає и роздѣлює пôсля потребы межи цѣлу родину. Цѣла родина має свое окреме прôзвище, а поодинокѣ єи члены означують ся окремыми додатками до прôзвища. Зъ того выходить, що ще и нинѣ нема въ Хинѣ бôльше якъ 290 до 300 прôзвищъ.

Хинцѣ побирають ся дуже скоро; найпôзнѣйше въ двацятôмъ роцѣ житя, а дуже часто бувае, що 16-лѣтный хлопакъ женить ся зъ 14-лѣтною дѣвчиною. Молодѣ звычайно и не видять ся та не знають ся передъ вѣнчанємъ; родичѣ ихъ порозумѣють ся зъ собою а вôдтакъ кажуть имъ побирати ся и справа скôнчена. За то нема въ Хинѣ нѣ старыхъ кавелерôвъ нѣ старихъ дѣвчатъ, а не оженити ся або не выйти за мужь уважає ся тамъ за велику нечесть. Вѣнчанє молодои пары есть дѣломъ чисто родиннымъ, до котрого не мѣшаєсь нѣ церковъ нѣ держава. Ґенералъ Ченґъ-Кі-Тонґъ, секретарь хиньскои амбасады въ Парижи, котрый постановивъ познакомляти Европу зъ звычаями та обычаями хиньского народу и выдає въ той цѣли велике дѣло о Хинѣ и Хинцяхъ, такъ описує въ нѣмъ весѣльнѣ обряды у Хинцѣвъ:

Родичѣ молодыхъ умовляють ся зъ собою, що мають подружити своихъ дѣтей, та зроблять контрактъ и пôдпишуть єго. Теперь слѣдують заручины: молодый посылає своѣй нареченôй, котрои може нѣколи въ житю не бачивъ, кôлька кошôвъ всѣлякихъ дарункôвъ а мѣжь ними и два золотѣ нараменники, що значить то само, що у насъ обручки. Молода за то посылає нареченому одягъ, якій вôдповѣдає єго становищу. Вôдтакъ вôдбувас ся пиръ окремо въ обохъ родинахъ. Въ день передъ вѣнчанємъ посылає молода молодому свою выправу, а той зновъ посылає ѣй червоный паланкінъ. На другій день несуть въ тôмъ паланкінѣ молоду въ торжественнôмъ походѣ и зъ музикою до дому молодого. Тамъ вылазить она зъ того паланкіну и молодята видять ся теперь першій разъ въ житю. Молодый впроваджує вôдтакъ молоду до найкрасшои комнаты въ своѣй хатѣ, де передъ божкомъ стоить застеленый стôлъ. Тутъ палять передъ божкомъ кадило, молодѣ клякають передъ столомъ и молять ся а помоливши́сь встають и молодый представляє свою жѣнку своѣй родинѣ. Отъ и вѣнчанє скôнчило ся а теперь гостѣ, якъ и у насъ, засѣдають до стола та пирують. Черезъ цѣлый той день стоять дверѣ вôдъ хаты отворомъ и хто хоче, може войти та засѣсти до стола и ѣсти хочь бы и зовсѣмъ якій чужій чоловѣкъ зъ улицѣ. На другій день вôдбуваєсь такій самый пиръ въ домѣ молодои а черезъ цѣлый той часъ водить молодыхъ старшій вже, жонатый чоловѣкъ, котрый має сынôвъ; то нѣбы нашъ староста весѣльный.

Розводôвъ въ Хинахъ нема майже нѣколи, а коли лучають ся, то хиба тогди, коли супружество не вôдповѣдає своѣй природной цѣли. Але и тогди уважаєсь оно за щось надзвычайного, нечуваного. Навѣть коли жѣнка неплôдна, то рѣдко бувае розвôдъ, бо супруги беруть тогди чужу дитину за свою. Причиною до розводу може бути такожь крôмъ неможности спôвнюваня природного обовязку супружества такожь и то, коли жѣнка не шанує родичѣвъ чоловѣка, або коли она сварлива и не може задержати языка за зубами.

Впрочôмъ становище женщины въ Хинѣ есть почестне и майже зовсѣмъ таке якъ у насъ. Замужна жѣнка має зовсѣмъ такѣ самѣ

на поли політичнôмъ, але и економічнôмъ. Въ такôй хвили нацаступати не лишь поодинокй державы, та нападати на ихъ офіціяльнй особистости, якъ н. пр. на нѣмецкого канцлера; представляти въ такій способъ въ хвили, коли кождый добрый патріотъ австрійскій мусить чути, що то, що зроблено на поли політичнôмъ, мусить скрѣпити и вôдносины економічнй — такъ поступати, то легенько сказавши, не патріотично и не політично. (*Грôмкй оплески*). При сѣй нагодѣ згадано также про правительство, зъ котрымъ мы идемо рука въ руку, а то, про правительство угорске, котре служить тому самому монарсѣ, що и австрійске, зъ котрымъ то правительствомъ мы завсѣгды, а тымъ бôльше въ теперѣшнôй хвили змушенй ити рука въ руку. Не годить ся представляти то правительство въ такій способъ, якъ то зробивъ бесѣдникъ. Я неможу входити въ подрôбности, бо не бувъ тутъ въ Палатѣ, коли говорено; але про одно хочу згадати: Якъ разъ въ хвили, коли я входивъ до палаты, сказавъ мôй передбесѣдникъ: Чого мае Австрія занимати ся политично або економічно державами якъ Италія, Нѣмеччина або Россія? Мои панове! Чи намъ не вôльно порозумѣвати ся въ справахъ політичныхъ и економічныхъ зъ другими великими державами? Я то хотѣвъ бы тутъ сконстатувати зъ міністерской лавы. Слава Богу, мы ще велика держава и позôстанемо нею при помочи патріотичныхъ членôвъ сеи Палаты. (*Грôмкй и невтыхаючй оплески зô всѣхъ сторôнъ палаты. Мін. ґр. Таффому складають многй послы ґратуляціи*).

Пос. Пленеръ высказувавъ також свой жаль зъ того, що Люеґеръ напавъ на Капрівіого; бесѣдникъ заявивъ, що годить ся зовсѣмъ зъ словами Президента міністрôвъ.— Пос. Діпавлі (консерватистъ) казавъ, що не треба думати, щобы тй всѣ, котрй пôдносять деякй сумнѣвы що до угодъ торговельныхъ, робили то зъ причинъ політичныхъ. Бесѣдникъ заявивъ, що вôнъ и его товаришѣ будуть спокойно розбирати предложеня зъ становища и интересôвъ селяньского населеня.

Пос. Люеґеръ заявивъ, що не оскорбивъ Капрівіого а мусѣвъ сказати непатріотично. Вôнъ не есть противникомъ Нѣмеччины однакожь не треба Капрівіого уважати за одно зъ Нѣмеччиною, — Пос. Гербстъ высказавъ признане ґр. Таффому за его такъ ясно и рѣшучо высказанй слова, а що до австрійского патріотизму, то ему дуже жаль того, въ якій способъ теперь въ парляментѣ австрійскôмъ вôдзываютъ ся.

Ген. справоздавець пос. Бѣлиньскій заявивъ, що въ имени своихъ товаришѣвъ політичныхъ мусить рѣшучо запротестувати противъ того, що сказавъ Люеґеръ. Поляки выходять зъ того становища, що угоды торговельнй суть однымъ изъ найбôльшихъ дѣлъ сучасной штуки правлѣня и теперѣшнои політики економічнои. Теперѣшный союзъ мира доводить далеко близше цивілізованый свѣтъ до идеалу вѣчного мира, якъ всѣ постановы мирныхъ конґресôвъ. Поляки суть рѣшучо за тридержавнымъ союзомъ, бо въ нѣмъ есть запорука мира, найбôльша запорука силы и могучости Австріи. (Грôмкй оплески). На тôмъ перервано дальшу дебату.

Переглядъ політичный.

Краєвй Выдѣлы Каринтіи и Краины узнали за рѣчь не конечну, скликувати ще сего року ихъ Соймы краєвй; натомѣсть краєвый Выдѣлъ въ Стиріи домагає ся скликаня свого Сойму дня 29-го с. м.

До Праги наспѣло письмо зъ Софіи, запрашаюче ческихъ промысловцѣвъ взяти участь въ болгарскôй выставѣ маючôй вôдбути ся въ слѣдуючôмъ роцѣ. Дръ Маттушь предложивъ оногди то письмо ческому клюбови и поручавъ приняти запрошене въ интересѣ ческого промыслу зъ выключенемъ всякихъ мотивôвъ політичныхъ а заразомъ и постарати ся о запомогу вôдъ сойму.

„Кіевское Слово“ доносить, що зъ ґуберніи волыньскои маютъ бути выдаленй всѣ Нѣмцѣ, що не посѣдаютъ власности земскои а працюютъ по фабрикахъ и промысловыхъ заведеняхъ.

Въ правительственныхъ кругахъ поружено справу скликаня до Петербурга зъѣзду рôльниковъ зъ цѣлои державы, для нарады надъ найважнѣйшими потребами рôльництва.

До Polit. Cor. доносять зъ Лондону, що при побережахъ хиньскихъ все ще плаває японьска ескадра, именно одна часть еи пôдъ Тіентсіномъ, а друга коло Янґ-тсе-кіянґу. Хиньскй повстанцѣ числили на ривалізацію помѣжь Хиною а Япаномъ и мали надѣю, що японьска фльота буде ихъ пôдпирати противъ ихъ правительства. Однакъ Япанъ ставувъ рѣшучо по сторонѣ державъ европейскихъ и выславъ свою ескадру лишь выключно для опѣки своихъ пôдданыхъ, проживаючихъ въ Хинѣ.

Новинки.

— **Именованя.** Є. Вел. Цѣсарь именувавъ совѣтниковъ скарбовыхъ: Ивана Крумловского, Наполеона Дорожевского и Романа Яблоновского старшими совѣтниками скарбовыми для округа краєвои Дирекціи скарбовои у Львовѣ; — приватного доцента наукъ фінансовыхъ и австрійского права скарбового на університетѣ краковскôмъ дра Юлія Льво надзвычайнымъ професоромъ тыхже наукъ на тôмъ університетѣ — Міністеръ справедливости именувавъ повѣтовыми судьями: адъюнктôвъ: Ивана Ґрафа въ Богородчанахъ для Мостôвъ великихъ; Михайла Новацкого у Львовѣ для Борщова, а Ивана Гірша въ Дубецку для Порохника; дальше именувавъ секретарями рады: повѣтового судью Володислава Пивоцкого въ Мостахъ великихъ для высшого суду краєвого у Львовѣ, а адъюнкта судового дра Іосифа Шора для суду обводового въ Тернополи; а наконець авскультанта повѣтового Ивана Невиньского адъюнктомъ суду повѣтового для Балигорода — Міністеръ просвѣты именувавъ професора другои ґімназіи (нѣмецкои) у Львовѣ п. Ив. Кравчика окружнымъ инспекторомъ на округи бяльскій и живецкій. — Президія высшого суду краєвого у Львовѣ именувала канцеліста до веденя книгъ ґрунтовыхъ при ц. к. судѣ повѣтовôмъ въ Становѣ, Тому Гибшта, и системізованого діетаря ц. к. мѣскои табулѣ краєвои у Львовѣ, Мечислава Струтиньского, канцелістами ц. к. краєвого суду у Львовѣ; а рахункового пôдофіцира 90 полку пѣх. Войтѣха Залеского канцелістомъ ц. к. обводового суду въ Перемышли.

— **Перенесеня** Міністеръ справедливости перенѣсъ секретаря рады барона Альфонса Кранцберґа зъ Тернополя до краєвого суду у Львовѣ; повѣтового адъюнкта Теоф. Тенчу въ Балигородѣ до Прохника; — ц. к. высшій судъ краєвый перенѣсъ въ дотеперѣшнôмъ характерѣ службовôмъ канцелістôвъ судôвъ повѣтовыхъ: Валеріяна Захаріясевича зъ Мельницѣ до Сятина; Ивана Ридза зъ Будзанова до Порохника и Юліяна Бѣлецкого зъ Пôдбужа до Болехова.

— **Віцепрезидентъ ц. к. краєвои Рады шкôльнои** дръ Мих. Бобжиньскій выѣхавъ на візитацію шкôлъ до Перемышля.

— **Новй уряды податковй** увойдуть въ житє зъ днемъ 15 с. м.: въ Бѣчу, Буковску, Буску, Ходоровѣ, Добчичахъ, Фриштаку Гливянахъ, Грималовѣ, Любачовѣ, Потоцѣ, Золотôмъ, Радомышли, Розвадовѣ и Тлустôмъ.

— **На „Народный Дôмъ въ Коломыи“** жертвувавъ дръ мед. Володимиръ Кобрыньскій 100 зр.

— **Змѣна властителя.** Добра Милятичѣ въ львôвскôмъ повѣтѣ набувъ п. М. Трайстманъ вôдъ п. Забитовского за цѣну 75 тысячь зр.

— **О смерти Григорія Пелеша,** вôтця Преосв. еп. Пелеша, доносять урядово такъ: Покôйникъ вышовъ

права якъ и еи чоловѣкъ, тôлькожь безъ чоловѣка не значить нѣчого. То однакожь для Хинокъ добре, що они не потребуютъ нѣякого майна, абы вôддати ся; Хинцѣ не женять ся для грошей, при выборѣ жѣнки уважає ся лишь на еи особистй прикметы та на образоване. Въ Хинѣ однакожь не дойшли ще до европейского поступу и длятого не вымагаютъ вôдъ жѣнокъ великого образованя, але навѣть не дозваляютъ имъ высоко образувати ся; хиньска жѣнка мае бути лишь матѣрію и ґаздинею. На улицю не вôльно ѣй самôй выходити лишь въ супроводѣ якои старшои особы; есть то однакожь звычай, котрого придержуютъ ся бôльше лишь высшй клясы. Лишь молодымъ вдовицямъ бѣда въ Хинахъ; они не можуть другій разъ вôддавати ся, бо то уважає ся за щось легкодушного и нечестного. Хлопцѣ и дѣвчата выховуютъ ся въ Хинѣ окремо, а що дѣвчата призначенй лишь на жѣнки, то й выховуютъ ся лишь до веденя домашного господарства.

Хинцямъ дозволено мати и бôльше жѣнокъ, не лишь одну; але то буває дуже рѣдко. Лишь зъ важныхъ причинъ бере собѣ Хинець ще одну жѣнку, але й то лишь за згодою першои жѣнки. Тотй другй жѣнки (у богачѣвъ буває ихъ иногди й кôлька) суть вже бôльше лишь любовницями; ихъ выбираютъ собѣ зъ всѣлякихъ клясъ, купуютъ формально, и они мусять слухати першои жѣнки та ѣй послугувати. А всежь таки суть они законными жѣнками и всѣ такими ихъ уважаютъ; дѣти вôдъ нихъ суть такожь законными и берутъ спадщину по вôтцеви по рôвнôй части зъ дѣтьми вôдъ першои жѣнки. Перша жѣнка уважаєсь матѣрію цѣлои родины а дѣти вôдъ другихъ жѣнокъ мусять вôддавати ѣй ще бôльшу почесть якъ рôднôй матери.

А теперь ще хочь коротенько дещо про внутрѣшный устрôй хиньскои державы. Найвысшу власть въ Хинѣ мае цѣсарь, але, якъ майже всюды въ деспотичныхъ державахъ, держать его въ своихъ рукахъ люде, що суть его дорадниками. Якихъ дорадникôвъ мае хиньскій цѣсарь и якъ они называютъ ся, годѣ тутъ подрôбно наводити; скажемо лишь, що правительство въ Пекінѣ есть мѣжь иншимъ такъ само подѣлене на міністерства, якъ и въ державахъ европейскихъ. Суть то однакожь лишь уряды; спеціяльныхъ міністрôвъ нема. Уряды тй ось такъ называютъ ся: лі пу, гу пу, гінґ-пу, пінґ-пу и кунґ пу (міністерство справъ внутрѣшныхъ, фінансôвъ, справедливости, войны и робôтъ публичныхъ). Крôмъ того есть ще рада зложена зъ найвысшихъ достойникôвъ, въ котрôй засѣдаютъ такожь вѣрчики цѣсаря, але не маютъ права на радѣ промавляти або голосувати; они лишь слухаютъ а вôдтакъ доносять цѣсареви о всѣмъ. Тыхъ нѣмыхъ дорадникôвъ боять ся пекінскй власти дуже, бо они маютъ кождои хвилѣ приступъ до цѣсаря и можуть легко интриґувати.

По цѣлôмъ краю есть розкинене велике число мандаринôвъ, т. є., урядникôвъ цѣсарскихъ, котрыхъ вôдзнакою есть одѣжь, великій ґузикъ на шапцѣ и павинй пера. Суть мандаринаты першого, другого и третого ряду; сй послѣднй суть звычайно дѣдичнй, переходять зъ вôтця на сына, але правительство старає ся ихъ зносити. Найвысшу власть въ провінціи мае ґубернаторъ або т. зв. віцекороль. Въ провінціи Чілі, де теперь була ворохобня, есть н. пр. ґубернаторомъ Лі-Гунґ-Чанґъ; вôнъ есть заразомъ цѣсарскимъ комісаремъ для обороны пôвнôчного побережа, найвысшимъ комапдантомъ пôвнôчнои фльоты и комапдантомъ сухопутнои арміи (щось нѣбы такъ якъ та квочка, що водить и курята и качата разомъ). Часомъ буває вôнъ и міністромъ для справъ заграничныхъ. На провінціи суть мандарины першого ряду рôвночасно урядниками цивільными и командантами войсковыми. Всѣ высшй урядники маютъ пôдвластныхъ собѣ урядникôвъ, котрй за нихъ роблять и суть заразомъ ихъ шпѣгунами. Всѣ мандарины на провінціи побираютъ заразомъ и податки, платять ними низшимъ урядникамъ и собѣ, а решту маютъ высылати центральному правительству. Розумѣє ся, що та решта есть завсѣгди не велика, а позаякъ и платня урядникôвъ есть дуже мала, то дѣютъ ся великй здирства и пôдкупства. Хинцѣ маютъ зъ давенъ давна свою почту и въ кождôмъ селѣ есть двохъ людей, призначеныхъ розносити урядовй письма.

Войско хиньске есть теперь вже по бôльшой части переобразоване на ладъ европейскій;

ще 3 с. м. въ дому своеи доньки, замужнои за о. Єднакимъ въ Хриплинѣ, де перебувавъ и не вернувъ. Ажь дня 10 с. м. о 3 год. пополудни найдено тѣло покôйника въ Млинôвцѣ коло Мекетинець. Тѣло було ушкоджене рыбами а на головѣ добачено знаки вôдъ побитя и для того вôдступлено цѣлу справу ц. к. Прокураторіи до дальшого вôдповѣдного зарядженя.

— **Огнѣ.** Въ ночи зъ 10 на 11 с. м. повставъ огонь въ гарбарни Гершка Айсенштайна въ Кутахъ и спаливъ гарбарню до тла, однакъ якъ пише одна львôвска ґазета, Айсенштайнъ на тôмъ не дуже зле выйде, бо гарбарня була заасекурована на дуже высоко, хоть сама варта була ледво 4 тысячѣ зр. — Дня 11 с. м. згорѣвъ до тла фôльварокъ посесора п. Ясельского въ Островѣ коло Боринич. Погорѣло и все збôже, паша и инвентарь бо ратоване було задля вѣтру неможливе. Неубезпечена шкода выносить до 40 тысячь зр.

— **Середно-европейскій часъ** намѣряють запровадити уже у Львовѣ. Маґістратъ мѣста ухваливъ предложити мѣской Радѣ внесенє, запровадити у Львовѣ середно-европейскій часъ вôдъ 1 сѣчня 1892 р.

— **Пачкарство.** Минувшого четверга прихопили власти въ Тарновѣ вôзника християнина и жида, котрѣ привезли зъ Россіи 92 кільоґрамы табаки. Табаку власти сконфіскували, пачкаря жида приарештували а вôзникови, властителеви коней и того воза, продали коней и вôзъ заразъ за кару, взявши за все разомъ 190 зр., зъ чого властитель одержавъ на кошта подорожи до дому всего на всего 70 кр.

Всячина.

— **Землетрясенє въ Японѣ.** Свого часу доносили мы о тôмъ страшнôмъ землетрясеню, яке навѣстило пôдъ конець жовтня сего року колька провінцій японьского цѣсарства (половину такъ великого якъ наша монархія и положеного на островахъ на Тихôмъ океанѣ, на всхôдъ вôдъ всхôдныхъ береговъ Азіи). О тôмъ землетрясеню маємо теперь точнѣйшій вѣсти и показує ся, що оно було далеко страшнѣйше, якъ то можна було думати по першихъ вѣстяхъ.

Дня 28-го жовтня о 6 год. рано наставъ бувъ для найкрасшихъ округôвъ въ Японѣ: Аіхі, Ґіфу, Шіґа и Канацава судный день. О тôй порѣ давъ ся бувъ почути першій страшный ударъ пôдземный. Земля почала страшно трясти ся; то пôдскакувала вôдъ пôдземного удару въ гору, то порушала ся филями якъ вода, котрою сильный вѣтеръ гонить. Трясенє то тревало дуже довго и въ найбôльше потерпѣвшихъ округахъ протягнуло ся ажь до пополудня другого дня, а въ мѣсцевости Наґоя, чути було удары ще 4 падолиста. Вôдъ тыхъ ударôвъ почала земля розпадати ся и робили ся въ нѣй глубокі розколины, а недалеко Ґіфу запалась земля на 6 миль доокола. Горы стали трясти ся и валити ся. Рѣка Кізо спинила ся, перестала плысти и утворила величезне озеро, котре заляло колька селъ. Въ другихъ рѣкахъ порозривали ся гаты и вода розляла ся по поляхъ. Зъ розпалинъ землѣ почавъ выходити густый дымъ змѣшаный зъ парою, а мѣсцями выбухавъ зъ нихъ рѣдкій намулъ и горяча вода. Зелѣзницю, що веде зъ мѣста Токіо до Кіото, перервало въ колькохъ мѣсцяхъ, а сильні, муровані мосты на рѣкахъ Кісоґава, Ґіґава и Накараґава порозрывало вôдъ разу такъ, якъ бы ихъ хто наразъ въ стовпахъ попôдрѣзувавъ. Стовпы телеґрафічні выкидало зъ землѣ якъ стебельця высоко въ гору и розôрвало цѣлу лінію телеґрафічну.

Що дѣяло ся въ ту пору по мѣстахъ и селахъ, трудно описати; можна собѣ хиба представити зъ тыхъ шкôдъ, які то землетрясенє поробило, та зъ числа людей, що въ нѣмъ погибли або покалѣчили ся. Зъ урядовыхъ справозданъ показує ся, що въ округѣ Аіхі погибло 2351 людей, а покалѣченыхъ було 2931; домôвъ завалило ся тамъ 41.500. Въ округѣ Ґіфу було 5000 погибшихъ, 6527 покалѣченыхъ а 47.000 заваленыхъ домôвъ. Въ декотрыхъ домахъ выбухнувъ бувъ ще и огонь. Можна собѣ теперь представити, що тамъ дѣяло ся: домы валять ся и убивають людей або живцемъ ихъ засыпують, а зъ пôдъ розвалинъ добуває ся наразъ огонь та запалює ще и тѣ домы, що стоять; люде палять ся живцемъ; страшный крикъ, стогны та плачъ несуть ся по мѣстѣ, а нѣхто не спѣшить на помôчь, бо тѣ, що остались ще въ живыхъ, утѣкають середъ страшного плачу та крику, далеко зъ мѣста, куда ихъ очи заведуть. Такъ погибло въ самôмъ мѣстѣ Неґая звышъ тысячь людей. Будынокъ почтовый и телеґрафічный, дворець зелѣзницѣ, вязниця и велика прядѣльня бавовны тамъ завалили ся и всюды убило або покалѣчило богато людей. Вздовжь дороги зъ Наґої до Ґіфу, шѣсть миль далеко, де стоявъ дôмъ коло дому, лишилось теперь ледви колька домôвъ. Всюды страшне спустошенє. Въ Ґіфу, малôмъ мѣсточку, що мало ледви 3000 домôвъ, завалили ся або выгорѣли всѣ домы, а 126 людей погибло тамъ пôдчасъ катастрофы.

Подобні вѣсти надходять и зъ другихъ мѣсцевостей. Въ мѣстѣ Оґакі, що мало 4439 домôвъ, лишилось всего лишь 118; тамъ згинуло 700 людей, 1300 єсть покалѣченыхъ, а зъ тыхъ 500 дуже тяжко. Въ однôй молитовны зôйшлось було пôдъ ту пору 150 людей на молитву; священикъ ставъ бувъ якъ разъ на проповѣдь, коли наразъ роздавъ ся зъ пôдъ землѣ страшный гукъ, а въ тôй хвили почувъ ся такій ударъ, що молитовня завалила ся и присыпала всѣхъ людей. Въ Осакі завалила ся велика прядѣльня, въ котрôй убило 50 людей а 100 покалѣчило.

Зъ дотеперѣшного обчисленя шкоды, яку землетрясенє наробило, показує ся, що згинуло 7 до 8000 людей, а покалѣченыхъ єсть 10.000. Домôвъ завалило ся або згорѣло 80.000. Такого землетрясеня мабуть ще не було анѣ въ Японѣ, анѣ нѣгде на свѣтѣ. Вправдѣ въ 1855 р. було въ Японѣ такожь страшне землетрясенє и кажуть, що тогди згинуло ажь 100.000 людей; але насамперѣдъ тогдѣшнє обчисленє було дуже недокладне, а вôдтакъ землетрясенє навѣстило було тогди дуже залюднене мѣсто Токіо. Сего же року завалило ся 80.000 домôвъ, а въ 1885 р. всего лишь 20.000 р. Въ сторонахъ, въ котрыхъ сего року було землетрясенє, проявляєсь оно зъ давенъ давна а тамошні люде розказують, що колись въ давныхъ часахъ запалась пôдчасъ землетрясеня земля и зробилось теперѣшнє озеро Біва, а въ другôмъ мѣсци пôднялась рôвночасно высока гора Фуйі. Замѣтне єсть такожь, що въ колька днѣвъ по землетрясеню дня 28 жовтня почала выбухати огниста гора Асамаяма, що лежить на всхôдъ вôдъ округа Наґано, та выкидає теперь зъ себе велику масу попелу и дыму. Послѣдный разъ выбухала та гора въ 1783 р.

головна въ тôмъ заслуга нѣмецкихъ офіцирôвъ. Ще до 1865 р. бувъ хиньскій воякъ слугою до всего: вôнъ збиравъ податки, пильнувавъ дорôгъ и каналôвъ, бувъ поліціянтомъ та обслугувавъ малу пушку, зъ котрои стрѣляно на пострахъ розбишакамъ, або на привѣтъ якому достойникови. За то достававъ хату и кусень города та 4 кр. денно на нашій грошѣ и живъ зъ того зъ жѣнкою и дѣтьми. Зброю свою мавъ ще зъ дѣда-прадѣда: кремѣнну рушницю, мечь и спису. Теперь хиньскій воякъ не жонатый, жиє коштомъ правительства и служить лишь войсково. Рядові вояки убрані майже зовсѣмъ по европейски; мають широкі шаравары, камашѣ и кабатъ зъ ремѣннымъ поясомъ та черевики зъ деревяными подошвами а на головѣ носять капелюхи подобні до миски. Лишь офіциры мають широкі хиньскі кафтаны. Узброєнє войска єсть зовсѣмъ европейске: репетієрові карабіны, баґнеты и шаблѣ. Нова хиньска армія числить до 300.000 людей, але на случай потребы може Хина выставити и міліонъ войска. Нова армія подѣлена на колька корпусôвъ, зъ котрыхъ оденъ найлѣпшій, „армія чорнои хоругви“, стоить въ Пекінѣ, другій въ Калґанѣ и коло хиньского муру, третій въ Манджуріи а четвертый въ новыхъ провінціяхъ.

Ото маленькій образокъ хиньскои державы, „царства небесного“ на земли, котре мабуть вôдограє ще колись важну ролю.

К.

Штука, наука и література.

— **Дзвôнокъ**, письмо илюстроване для дѣтей и молодежи въ ч. 23 мѣстить въ собѣ: Дубъ и Лозина, гарна байка Л. Глѣбова; — Бѣда навчить, оповѣданє Лесѣ Украинки; — Пригоды Донъ Кіхота, зъ испаньского перерôбка Мирона зъ двома илюстраціями (конець); — Три шляхи, поезія Т. Шевченка; — Дива океану, природописна розвѣдка зъ илюстрацією; — Записки школяра, за Амічісомъ переказує Шумило; — Два браты, пôсля французского переказавъ Луць; — Любѣ дѣти! письмо до дѣтей вôдъ редакціи Дзвôнка.

Посмертні вѣсти.

Григорій Пелешъ, бувшій дяко-учитель, отецъ епископа Юліяна Пелеша, умеръ нагло, утонувши въ рѣцѣ коло Хриплина, де перебувавъ у свого зятя, тамошного пароха. Смерть постигла покôйного ще на Введенє а тѣло найшли рыбаки ажь 10 н. ст. грудня. Покôйный числивъ 70 лѣтъ житя. Вѣчна єму память!

Олимпія зъ Обушкевичѣвъ Пирчъ, сестра гр. кат. пароха о. Обушкевича въ Олифантѣ, въ Америцѣ пôвнôчнôй, упокоила ся тамъ-же сими днями. Покôйна выѣхала передъ рокомъ зъ Галичины вразъ зъ о. Обушкевичемъ до Америки и выйшла тамъ передъ двома мѣсяцями за мужь за Пирча, директора руского склепу въ Олифантѣ. Причиною смерти бувъ перелякъ, якого набавивъ єи незнакомый чоловѣкъ, котрый вбѣгши до склепу, обôйшовъ ся зъ нею такъ грубо, що бѣдна женщина зомлѣла и умерла въ конвульсіяхъ по двохъ дняхъ, не вôдзыскавши уже притомности. Мужчину сего арештовано.

Телеграмы.

Вѣдень 15 грудня. Станъ недуги Архікн. Зиґмунта (одного изъ братôвъ пок. кн. Генриха), котрый занедужавъ на инфлюенцію и сполучене зъ нею запаленє легкихъ, погоршивъ ся. Хвилями лежить безъ памяти.

Берлинъ 15 грудня. Рада звязкова згодила ся на торговельну угоду зъ Швайцарією и приняла до вѣдомости справозданє комісіи о угодѣ зъ Австро-Угорщиною въ справѣ патентôвъ и значкôвъ охоронныхъ.

Дрездно 15 грудня. Кн. Юрій саскій упавъ на проходѣ зъ коня и зломивъ собѣ лѣву кость пôдшийну.

Щетинъ 15 грудня. Цѣсарь Вільгельмъ охрестивъ новый корабель панцирный на имя „Вайсенбурґъ“ на споминъ и честь свого батька, котрый пôдъ Вайсенбурґомъ выборовъ першу побѣду для сполученои Нѣмеччины.

Господарство, промыслъ и торговля.

Торгъ збôжемъ.

15 Грудня	Львôвъ	Тернополь	Пôдволочиска	Ярославъ
Пшениця	10·65 11 40	10 50 11 30	10·50 11·50	10 75 11·50
Жито	9·30 10 —	9· — — 9 70	9· — — 9 85	9 30 10. —
Ячмѣнь	6 58 — 8 —	6 50 — 7 50	6 40 — 7.50	6·75 — 8· —
Овесъ	7· — — 7 50	6 80 — 7 25	— — — —	7· — — 7·50
Горохъ	6 25 10 —	6 25 9 —	6·25 10 —	6·50 10 —
Вика	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —
Рѣпакъ	13. — 13 50	13 — 13 50	13· — 13 25	13 25 13 75
Хмель	55 — 60 —	— — — —	— — — —	— — — —
Конюшина чер.	42 — 55 —	41 — 54 —	45 — 55 —	45 — 55 —
Конюшина бѣла	— — — —	— — — —	— — — —	— — — —
Оковита	19·70 20·50	— — — —	— — — —	— — — —

Все за 100 кильо netto безъ мѣшка.

Оковита готова за 10.000 літр. пр. loco Львôвъ вôдъ 19·70 до 20·50 зл.

Жито пошукує ся.

Хмель вôдъ 55 — до 60 — за 56 кильо.

Вôдвѣчальный редакторъ: Адамъ Креховецкій

Оголошения до *Народнои Часописи* принимае Контора **Льеопольда Литыньского,** *Львôвъ, Валова, 14.*

АПТЕКА ПОДЪ „СРѢБНЫМЪ ОРЛОМЪ"

ЖИГМОНТА РУКЕРА

поручае:

Олѣй рыбій въ двохъ родахъ, **жовтый** однократно дестилованый, дуже добре дѣлаючій противо зафльегмленя, остроты крови, недокровности, скрофуламъ и т. д.; **бѣлый** пріятнѣйшій ôдъ першого, бо двократно чищеный и дестильованый. До набутя въ бутелькахъ по 60 и 0 кр.

БРОНИСЛАВЪ ВИТКЕВИЧЬ

аптикарь у Львовѣ (улиця Жовковська, побôчь рампы

поручае:

Нервотонъ.

Средство домове помôчне у многихъ боляхъ, ревматизмахъ, ломаняхъ, исхіасъ и парализахъ.

Цѣна фляшки: 40 кр.

Подяка. Добротвôръ, 13 марта 1891.

Вп. Брониславъ Виткевичь, аптикарь, Львôвъ-Пôдзамче.

Передъ кôлькома лѣтами черезъ апоплексію утративъ я силу въ правôй руцѣ, що тымъ тяжше мя дôткнуло, що зъ причины того мусѣвъ я покинути выгôдне мѣсце яко официялистъ приватный и зôставати зъ моею родиною безъ найменшои помочи.

Въ моихъ терпѣняхъ уживавъ я найрозличнѣйшихъ средствъ, якû менѣ тôлько раджено, но все на дармо.

Доперва уживанье черезъ довшій часъ **„Нервотону"**, препоручуваного въ анонсахъ **„Календаря здоровля Леопольда Литыньского"**, доказало чуда! Ото теперь рушаю рукою якъ давнѣйше. Дякую Вамъ Пане, що своимъ чудеснымъ средствомъ стали вы найбôльшимъ добродѣемъ терпячихъ людей. Антоній Новаковскій.

Въ Друкарни Людовôй у Львовѣ,

площадь Бернадиньска ч. 7.

кождого часу набути можна руску

БИБЛІЮ

выданя Диковского въ Перемышли

зъ численными мѣдерытами,

крôмъ тому 1 (котрый цѣлкомъ вычерпаный) томъ 2, 3, 4, 5, 6 и доповняючій томъ 7. — Цѣна повысшихъ томôвъ 5 зр. 50 кр. въ пересылкою почтевою, однако поодиноко по 1 зр. 36 кр. въ пересылкою почтовою.

Выйшовъ пакладомъ книгарнѣ **Г. Альтенберґа** и есть до набутя

ЛЕОПОЛЬДА ЛИТЫНЬСКОГО

КАЛЕНДАРЬ ЗДОРОВЛЯ

на рôкъ 1892,

мѣстячій въ собѣ богато цѣкавыхъ рѣчей и поученій вôдносячихъ ся до захороны здоровля.

Календарь той украшаютъ хороші илюстрации а крôмъ того замѣщае въ собѣ часть литературну, гиґієнічну и богатый дѣлъ информацийный.

Розправа о о. Кнейпѣ, новочаснôмъ чудотворцѣ, кидае нове свѣтло на значѣне и тайну славнои его дѣяльности на поли лѣченя воздухомъ и водою.

Цѣна 55 кр. вразъ зъ пересылкою почтовою.

Адресъ: **Леопольдъ Лѣтыньскій Львôвъ, Пекарска 21.**

БРОНИСЛАВЪ ВИТКЕВИЧЪ

аптикарь у Львовѣ улиця Жолкôвска (коло заставы).

Терпите ломане руки або ноги, рване, гостець, ревматизмъ котрû вамъ особенно долягаютъ въ порѣ вогкôй дощевôй?

Читайте якъ помагае въ такихъ терплѣняхъ:

„Excelsior"

Средство дуже цѣнене у всѣхъ гостцевыхъ терпѣняхъ именно застарѣлыхъ, объявляючихъ ся ломаньемъ костей и т. п.

Велике число узнань и подякъ, позваляе менѣ запоручити, що дешеве се домов средство лѣчить всякû, хотьбы застарѣлû зъ давныхъ лѣтъ ревматизмы.

Подяка. Всч. п. Брониславъ Виткевичь, аптикарь у Львовѣ

Мило менѣ переслати В. Всечестности мои найсердечнѣйшû слова подяки за Вашъ дѣйстно чудесный *Excelsior.* Страшнû терпѣня, якû выдержавъ я зъ каждо змѣною воздуха, довгû лѣта треваючû болѣ въ костяхъ ногъ, котрымъ нѣ одна сѣрчана купѣль помогчи не могла — перестали, якъ-бы чудесною рукою ôднятû, по натертю кôлькохъ фляшокъ **„Excelsior"**-а. — Вдячнôсть моя для Васъ Пане треми вати буде якъ довго жити буду, а першимъ еи вôдгомономъ най будуть тû слов моеи подяки.

Краковъ, 16 лютого 1891. **Антоній Гордыньскій.**

Такихъ подякъ получивъ вынаходець „Excelsiora" тысачѣ — бо кождом помагае скоро и разъ на всегда.

Спроваджувати можна найменьше 2 фляшки, котрû коштуютъ по 60 кр. в. разомъ 1 зр. 20 кр. — Треба надôслати 1 зл. 50 кр. т. е. за 2 фляшки „Excelsiora" оплату почтову и опаковане.

Прошу адресовати: Брониславъ Виткевичь, аптикарь у Львовѣ, улиця Жовкôвска (коло рампы).

НОВОУРЯДЖЕНЫЙ МАҐАЗИНЪ

В. СЦІБОРА и Е. ЯРОШЬ

Львôвъ, ул. Баторого ч. 20 (Готель Швайцарскій)

поручае власного выробу: сорочки мужескû по 1.40, 1.70, 1.90, 2.40 зр.; Калесоны по 1 зр., 1.25, 1.50 кр.; Маншеты найлѣпшû дюжинъ: 4 зр. 40 кр.; Ковнѣрики найлѣпшû дюжинъ 2 зр. 40 кр.

Великій выбôръ наймоднѣйшихъ краватокъ. Бѣле женьске и дитиняче зъ найлѣпшого матеріялу.

Маючи власну робôтню принимаемо всякû роботы входячû въ составъ бѣлого шитя. — Выробъ якъ найлѣпшій, цѣны низкû.

Зъ друкарнѣ Вл. Ловиньского пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.